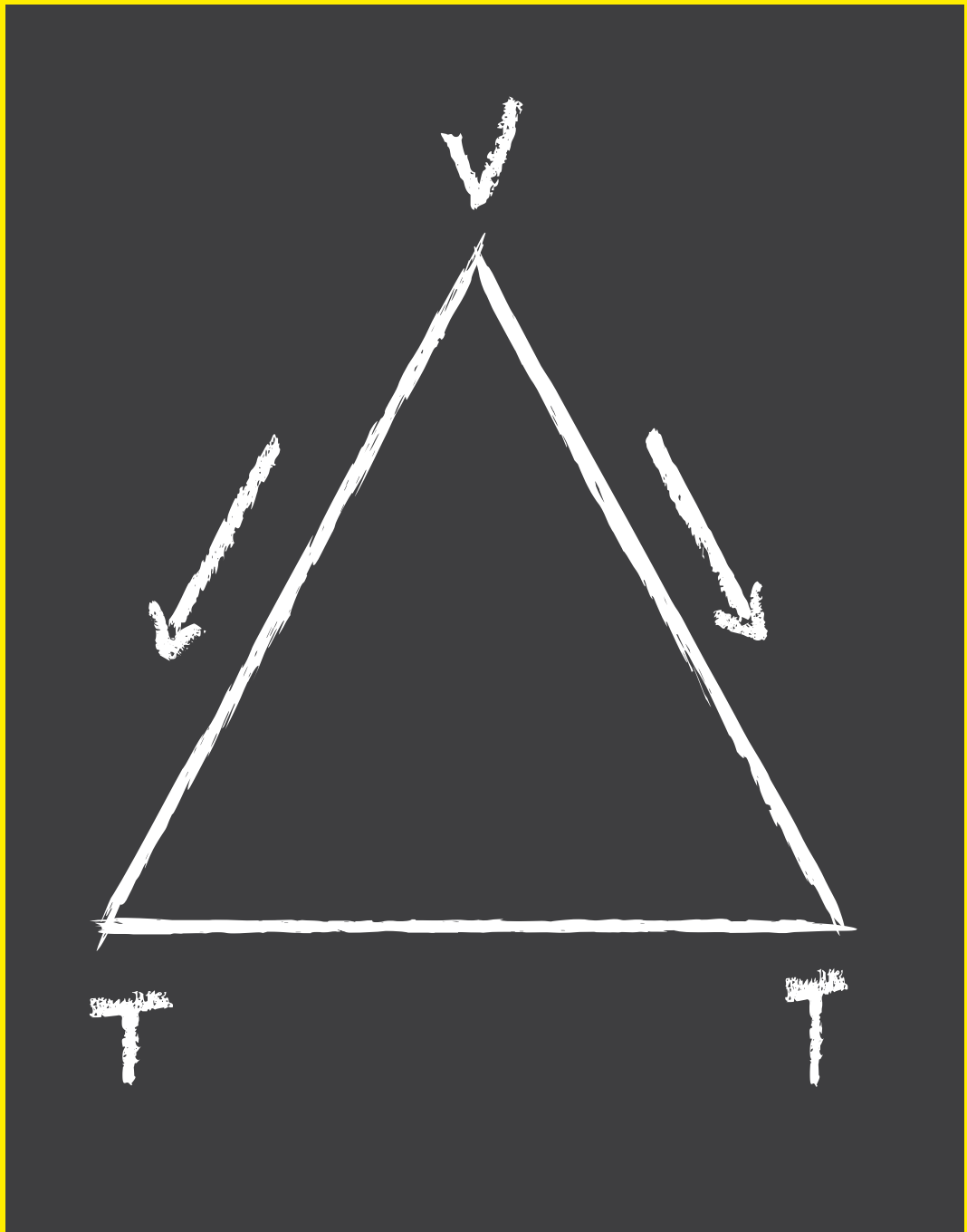

Hans Wesseling

Verschilsdenken...

Samenvatting van een lezing op 12 mei 1984

Verschilsdenken...

Dit geschrift is een samenvatting van een lezing, die Hans Wesseling op 12 mei 1984 heeft gehouden. Het is eerder als artikel verschenen in Unide Berichten 35, het verenigingsblad van de Vereniging ter bevordering van Universeel Denken, Unide.

Redactie Elisabeth Wesseling.
Vormgeving Edward Bos.

Den Haag/Zoetermeer, juli 2011.

Verschilsdenken...

Het nu volgende geschrift is een samenvatting van een lezing, die Hans Wesseling op 12 mei 1984 heeft gehouden. De destijds gesproken woorden hebben nog niets van hun waarde verloren en kunnen als leidraad dienen voor ieder die een studie van de Swabhawat, het Verschilsdenken en Universeel Denken serieus neemt.

Elisabeth Wesseling

Vlak voor de voordracht hoorde ik iets, waar ik vaker over gehoord had en waarvan ik dacht er maar meteen mee voor de dag te moeten komen: hoe komt het dat zo vele mensen die Saswitha Yoga beoefenen en dus op de hoogte geacht worden iets van verschilsdenken te weten, toch altijd maar bezig gaan met aspecten van wat tegenwoordig spiritualiteit genoemd wordt, maar waarvan men ook weer kan constateren dat, verschilsdenkend bezien, men er wat onbewust mee omgaat.

Is het verschilsdenken dan zo onvolledig? Biedt het niet voldoende mogelijkheid om al die vragen, waarmee we op geestelijk gebied zitten *zelf* te beantwoorden, of althans een opening te vinden het *zelf* te ontdekken?

Ik denk dat de Swabhawat, het verschilsdenken, wel degelijk die mogelijkheid biedt. Maar tegelijkertijd ook moeilijk is, aangezien juist het verschilsdenken je dwingt om het *zelf* te doen. Maar juist dat *zelf* doen is wellicht de moeilijkheid.

Allemaal zijn we opgegroeid met en geprogrammeerd op het afgaan op vaststaande – weliswaar eenzijdige – denkpatronen en autoriteiten, die dat nog eens verstevigen. En het blijkt moeilijk dat eenzijdige denken te herzien. Het blijkt moeilijk om, je niets aantrekkend van vermeende autoriteiten met zulke interessante visies, die ook nog overeenkomen met je verwachtingspatronen, je eigen weg te vinden door toepassing van een kernwet, waar logisch denkend geen speld tussen te krijgen is, maar die tevens alle franje overbodig maakt. En als luie mensen zijn we maar al te zeer geneigd om de franje als de essentie te zien en ons te verliezen in termen en uitdrukkingen, die wellicht wel waar zijn, maar slechts waar, wanneer we ze doorleefd hebben.

Omgrepen, om het even vakmatig uit te drukken. We hebben de neiging ons te verliezen in kretologie als: 'alles is verschil' (dus hoef ik niets meer te doen) of, 'de mens schept zijn eigen wereld' (en we accepteren maar dat het inzicht uitblijft).

Wonderlijk toch dat er zo veel vormen van spiritualiteit, en nog mooier, esoterie overal worden aangeboden. Men traint wat af en blijft kennelijk toch vaak steken in een eenzijdige benadering van die spiritualiteit. En inderdaad, die Swabhawat is geen eenvoudig boek, ondanks het feit dat er geen buitenlands woord in staat.

Waarom is dat verschilsdenken dan toch kennelijk voor veel mensen zo moeilijk te begrijpen?

Eén van de redenen, denk ik, is dat je de Swabhawat niet kunt behandelen als een gewoon 'lees'boek. Als we zien wat er tegenwoordig aan 'spirituele' boeken verschijnt en we zien dat vele mensen al die boeken maar achter elkaar verslinden, dan zou ik dat 'lees'boeken willen noemen. Boeken met de 'esoterische' avonturen

van de auteurs. Je leest het, slaat het dicht met de gedachte: hoe is het mogelijk, of zoiets, en pakt het volgende met nog meer kennis en informatie, die we geneigd zijn in ons hoofd te stampen, hetgeen kennelijk de wens om tot inzicht te komen bevredigt, maar vaak weinig resultaat oplevert. Begrijp me goed, ik keur het niet af, maar wil je wel op de eenzijdigheid daarvan opmerkzaam maken.

Zoals gezegd, de Swabhawat is geen leesboek, dat je in een week uitleest en zegt: interessant, dat weet ik nu ook weer, nee, het is een 'doe'boek. En daar zit, denk ik, het probleem, zoals Saswitha zelf ook aangeeft. Bij alle 'doe'dingen, oefeningen, hebben we de neiging om door te lezen en te denken: dat doe ik nog wel eens. In feite zou je elke zin, elke paragraaf, kunnen behandelen - verhandelen desnoods - als, wat in Zen heet, een *Koan*. Dat wil zeggen er mee bezig blijven, wellicht dagen, weken, maanden, jaren, tot hij zichzelf oplost.

Het er mee bezig blijven is het probleem, want daar verzet, wat heet de denker, zich tegen, vaak in de vorm van 'het gewoon vergeten'. In feite is dat er mee bezig blijven een vorm van discipline, die we maar moeilijk op kunnen brengen.

Soms denk ik wel eens dat wat men in het systeem van Patanjali *Yama* noemt en dat men vaak vertaalt als tucht, beheersing, etc. en waar men allerlei van buiten af opgelegde disciplines (door de guru bijvoorbeeld) beoefent, gemakkelijker is dan *zelf* de discipline, om datgene wat in de hoofdstukken in de Swabhawat over Gewoon Denken beschreven wordt, toe te passen.

Net zolang waarnemen van en zoeken naar de kernwet, dat een ding op zich niet kan bestaan, tot eigendom geworden is. En dat wil zeggen: tot we het vanzelf doen of liever *van Zelf*, totdat we het domweg doen. Hetgeen een heleboel doen vereist. Het doen van de (zelf)waarneming van hoe het denk-en waarnemingsproces zich nu in feite voltrekt. Tot we dat zo voor honderd procent doen, dat het een nieuw, nu zelf aangebracht automatisme geworden is, hetgeen we wellicht *Niyama* zouden kunnen noemen (Patanjali). Het automatisch toepassen van de kernwet, waardoor het begrip '*gelijktijdige verwekking*' niet meer een kreet is, maar ervaren wordt. Waarbij de mens zelf als verschil ervaren wordt van het '*tastbare*' en het '*ontastbare*', *geopenbaard* en *ongeopenbaard*, zoals dat in de Grondgedachten al is neergelegd. Ook in de Grondgedachten staat die essentiële zin, die begint met: 'door botweg de schepping van de mens aan te nemen' die ons tot denken dient te stemmen. Ons denken speelt zich nog altijd af binnen die dualiteit, waarbij we vragen naar het begin en daardoor een einde aannemen. Juist het trachten te ervaren van wat genoemd wordt de *gelijktijdige verwekking* van tegendelen en verschil geeft ons inzicht in de eenheid, die de veelheid van Alles blijkt te zijn.

Het probleem is dat we bij bestudering van de Swabhawat uitgaan van het dualistisch denken. Bijvoorbeeld door maar tegendelen te zoeken en daar dan een verschil in menen te bespeuren. Wellicht onontkoombaar, maar het heeft geen zin het woord *tegenstellingen* te vervangen door *tegendelen*, en in tegengestelden te blijven denken.

Op een gegeven moment dienen we ons te 'realiseren', dat het verschil *gelijktijdig* de tegendelen tevoorschijn brengt. En dat is een essentiële ontdekking. Daarom, denk ik, dringt Saswitha er in het hoofdstuk over Hoger Denken op aan nogmaals dat stukje over de onbekende kapitalen te lezen en te bestuderen. Wanneer we dat doen, blijkt dat alles wat waargenomen wordt verschil is en dat vanuit het verschil naar believen de onbekende kapitalen ingevuld kunnen worden.

Vaak zoekt men naar de toepassing van verschillenden in de praktijk vanuit de vraag: 'wat kan *ik* in de *praktijk* doen met verschillenden?'. De vraag is al dualise-

Verschilsdenken...

rend. Hij gaat namelijk uit van het als tegenstelling ervaren van twee grootheden; 'Ik' en de 'Praktijk'.

Voor mij was het een openbaring toen ik me realiseerde, dat 'ik' en 'de praktijk' ook gezien kunnen worden als de twee onbekende kapitalen, die vanuit het gegeven en bemerkte verschil 'naar believen' ingevuld kunnen worden, mits het juiste verschil geldig blijft.

Om dat in beeld te brengen, zie ik het zo: eerst zoeken we tegendelen om het verschil te vinden (zie schema hiernaast).

De volgende stap zou kunnen zijn dat de tegendelen nu de onbekende kapitalen zijn, die vanuit het verschil tevoorschijn gebracht kunnen worden (zie schema hiernaast). 5 Kan het verschil zijn van 10 en 15, maar ook van 95 en 100, en... vul maar in.

Als we ons echt zouden realiseren het verschillen te *zijn*, dán zouden we de onbekende kapitalen 'ik' en 'praktijk' als tegendelen in het juiste evenwicht kunnen invullen, verhandelen. Dán zouden we inderdaad kunnen spreken van 'de mens scheidt zijn eigen wereld'. Niet dat afgezonderde 'ik' dat de 'wereld-daarbuiten' wel eens zal scheppen. Nee, scheppen in deze zin is de kernwet van de gelijktijdige verwekking toepassen. (zie eerdere Unide Berichten over maken – scheppen – creëren, red.)

En dat geeft toch wel een totaal andere houding ten aanzien van het leven, de wereld, en desnoods de Kosmos.

In deze tijd van vele vormen van spiritualiteit, waarvan ik de meeste toch wel verkend heb, moet ik tot de conclusie komen dat juist het verschilsdenken, waarmee ik zo gezegd dag en nacht bezig ben (en wie niet, al weet men het niet), een sleutel is die op den duur inzicht kan verschaffen.

Het neemt tijd, maar de moeite loont zich. Alleen, het is kennelijk voor velen makkelijker om zogenaamd sneller werkende technieken toe te passen, zich te verliezen in de periferie van wat anderen door wèl toepassen van de kernwet gevonden hebben.

Het leren '*doen*' van verschilsdenken, het ontdekken dat we in eerste instantie niet *kunnen* doen, leidt tot het inzicht dat honderd procent doen (eigendom!) het niet-doen is, waarover op een gegeven moment in de Swabhawat gesproken wordt.

En dat is wat anders dan niets doen. En daaruit ontstaat die totaal andere '*houding*' in het leven, wat we (de derde stap in Patanjali's acht stappen) '*Asana*' zouden kunnen noemen.

'Weten het niet weten, dat is hoog (Lao Tse)', maar voor we zover zijn, zullen we heel wat dienen te doen. En dat kan slechts, wanneer we zien hoe geprogrammeerd (de denker) we omgaan met al die mooie vormen van spiritualiteit, die ons resultaten voorspiegelen, maar die ons maar al te vaak afleiden van waar het werkelijk om gaat.

Hans Wesseling

